

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 3 grudnia 2009 r.

Druk nr 733

**KOMISJA
USTAWODAWCZA**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 85a ust. 3 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Ustawodawcza wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Marek Trzeciński.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Piotr Zientarski

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa

Art. 1.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 75 dodaje się art. 75a w brzmieniu:

"Art. 75a. § 1. Uprawnienie, o którym mowa w art. 75 § 1, przysługuje również osobom, które były wspólnikami spółki cywilnej w dniu jej rozwiązania, zwanym dalej "byłymi wspólnikami", w zakresie zwrotu nadpłaty powstałej za okres, w którym spółka ta była podatnikiem podatku od towarów i usług lub podatku akcyzowego.

§ 2. W przypadku byłych wspólników zwrotu nadpłaty dokonuje się na podstawie złożonego przez byłego wspólnika wniosku o stwierdzenie nadpłaty i skorygowanej deklaracji podatkowej wraz z załączonymi:

- 1) umową spółki, aktualną na dzień rozwiązania spółki;
- 2) wykazem rachunków bankowych byłych wspólników w banku mającym siedzibę na terytorium kraju lub rachunków byłych wspólników w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której są członkami, na które ma być dokonany zwrot nadpłaty.

§ 3. Przepis art. 75 § 4 stosuje się.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732, Nr 143, poz. 1199, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590, Nr 225, poz. 1635, z 2007 r. Nr 112, poz. 769, Nr 120, poz. 818, Nr 192, poz. 1378, Nr 225, poz. 1671, z 2008 r. Nr 118, poz. 745, Nr 141, poz. 888, Nr 180, poz. 1109 i Nr 209, poz. 1316, 1318 i 1320 oraz z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 44, poz. 362 i Nr 57, poz. 466.

§ 4. Zwrotu nadpłaty, o którym mowa w § 2, dokonuje się:

- 1) w proporcjach wynikających z prawa do udziału w zysku określonego w umowie spółki; jeżeli z załączonej umowy nie wynikają te udziały w zysku, przyjmuje się, że prawa do udziału w zysku są równe;
- 2) na rachunki, o których mowa w § 2 pkt 2.

§ 5. W przypadku niezłożenia dokumentów, o których mowa w § 2 pkt 1 i 2, kwota nadpłaty składana jest do depozytu organu podatkowego. W przypadku, gdy do deklaracji załączono dokumenty, o których mowa w § 2 pkt 1 i 2, ale w wykazie rachunków, o którym mowa w tym przepisie, nie podano rachunków wszystkich byłych wspólników, do depozytu składana jest kwota nadpłaty w części przypadającej byłemu wspólnikowi, którego rachunku nie podano.";

2) w art. 77 w § 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

"6) 2 miesiące od dnia złożenia wniosku o stwierdzenie nadpłaty wraz ze skorygowanym zeznaniem (deklaracją) w przypadkach, o których mowa w art. 75 § 3 oraz art. 75a, lecz nie wcześniej niż w terminie 3 miesiące od dnia złożenia zeznania lub deklaracji, o których mowa w art. 73 § 2;"

3) w art. 77b:

a) w § 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- "1) na wskazany rachunek bankowy podatnika, płatnika, inkasenta lub byłego wspólnika obowiązany do posiadania rachunku bankowego;
- 2) w gotówce, jeżeli podatnik, płatnik, inkasent lub były wspólnik nie są obowiązani do posiadania rachunku bankowego, chyba że zażądają zwrotu nadpłaty na rachunek bankowy."

b) w § 2 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem oraz dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

"4) złożenia kwoty nadpłaty do depozytu organu podatkowego.";

4) w art. 78 w § 3 w pkt 3 lit. b i c otrzymują brzmienie:

- "b) jeżeli decyzja stwierdzająca nadpłatę nie została wydana w terminie 2 miesiące od dnia złożenia wniosku o stwierdzenie nadpłaty, chyba że do opóźnienia w wydaniu decyzji przyczynił się podatnik, płatnik, inkasent lub były wspólnik,
- c) jeżeli nadpłata nie została zwrócona w terminie, o którym mowa w art. 77 § 1 pkt 6, chyba że do opóźnienia w zwrocie nadpłaty przyczynił się podatnik, płatnik, inkasent lub były wspólnik;"

5) w art. 81 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

"§ 1a. Uprawnienie do skorygowania deklaracji przysługuje także byłym wspólnikom w zakresie wskazanym w art. 75a."

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Ustawa wykonująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego

Projektowana ustawa stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2009 r. (sygn. akt P 80/08) stwierdzającego niezgodność przepisów art. 75 § 2 pkt 1 lit. b i § 3 oraz art. 81 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r., Nr 8, poz. 60, ze zm.) z Konstytucją.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Sentencja orzeczenia została opublikowana w Dz. U. z 2009 r., Nr 44, poz. 362 (dzień publikacji wyroku – 19 marca 2009 r.). Pełny tekst orzeczenia, wraz z uzasadnieniem, zamieszczony został w OTK Z. U. z 2009 r., Nr 3A, poz. 154.

2. Przedmiot i istota rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego

2.1. Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności art. 75 § 2 pkt 1 lit. b i § 3 oraz art. 81 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa w zakresie, w jakim nie regulują trybu złożenia korekty deklaracji i wniosku o stwierdzenie nadpłaty podatku od towarów i usług (dalej także: VAT) przez byłych wspólników rozwiązanej spółki cywilnej będącej podatnikiem tego podatku – z art. 2 w związku z art. 64 ust. 1 Konstytucji.

Zagadnienie poddane rozprawie Trybunału Konstytucyjnego sprowadzało się do oceny konstytucyjności braku przepisów proceduralnych, pozwalających na złożenie korekty i wniosku o zwrot nadpłaconego VAT przez wspólników rozwiązanej spółki cywilnej będącej płatnikiem tego podatku.

Jednocześnie ustawodawca podatkowy – odmawiając samej „spółce cywilnej w likwidacji” bądź też jej wspólnikom prawa do złożenia korekty deklaracji i wniosku o zwrot nadpłaty podatku – nie ujął statusu podatkowo-prawnego tych osób w sposób konsekwentny. Tam bowiem, gdzie wymaga tego interes fiskalny Skarbu Państwa, ustawodawca stworzył mechanizmy jurydyczne, które pozwalają nie tylko na wyegzekwowanie należności

podatkowych powstałych w okresie funkcjonowania spółki, ale również na nałożenie nowych obowiązków podatkowych po jej rozwiązaniu (por. art. 115 § 1 i 2 ustawy – Ordynacja podatkowa nakładający na osoby będące wspólnikami w momencie rozwiązania spółki odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe te same oraz przepisy rozdziału 4 ustawy o VAT pt. „Opodatkowanie przy likwidacji działalności spółki i zaprzestaniu działalności przez osobę fizyczną” nakładające na wspólników rozwiązanej spółki obowiązek sporządzenia spisu z natury oraz uprawniające ich do uzyskania zwrotu różnicy podatku naliczonego nad należnym). Podkreślenia wymaga zatem, że ustawodawca, w pewnych przynajmniej sytuacjach, najczęściej uzasadnionych interesem fiskalnym Skarbu Państwa, dostrzega potrzebę podmiotowego traktowania takiego specyficznego „związku byłych wspólników”.

2.2. Prawo do zwrotu nadpłaty VAT stanowi prawo majątkowe podlegające ochronie konstytucyjnej na podstawie art. 64 Konstytucji, jako „inne niż własność prawo majątkowe”. Nadpłata w tym przypadku powstała bowiem na skutek uiszczenia bez podstawy prawnej (a więc nienależnie) przymusowego i nieodpłatnego świadczenia publicznoprawnego. Wierzyciel podatkowy (Skarb Państwa) otrzymuje zatem świadczenie podatkowe, które mu nie przysługuje. Instytucja nadpłaty ma doprowadzić do stanu zgodnego z prawem materialnym i obciążenia strony stosunku prawnopodatkowego tylko w granicach określonych prawem. Nie powinno ulegać wątpliwości, że granicą tej swobody jest m.in. konieczność respektowania konstytucyjnych reguł ochrony praw majątkowych podatników (także ogółu tych praw, a więc majątku w rozumieniu cywilistycznym). Jednocześnie zasada władztwa daninowego ustanowiona w art. 84 i 217 Konstytucji nie obejmuje sytuacji, w których danina publicznoprawna została pobrana niesłusznie. Zdecydowanie wykraczają poza jej zakres rozwiązania sankcjonujące zapłatę podatków i innych należności publicznoprawnych pobranych nienależnie, bądź też – równoznaczne z nimi w skutkach – pominięcia regulacyjne uniemożliwiające odzyskanie takich należności. Zakwestionowane przepisy uniemożliwiają de facto realizację wierzytelności, pozbawiają ją ochrony prawnej (ponieważ wierzytelność i zwrot nadpłaty podatku nie wynika ze stosunku cywilnoprawnego, nie może być dochodzona na drodze sądowej w postępowaniu cywilnym) i prowadzą do niesłusznego wzbogacenia Skarbu Państwa kosztem wszystkich wspólników rozwiązanej spółki cywilnej. W zakresie przepisów prawnopodatkowych, prawo – jeżeli nie ma być tzw. ustawowym bezprawiem – musi odpowiadać ogólnie sformułowanym przez art. 2 Konstytucji zasadom słuszności i sprawiedliwości.

2.3. Wyrok wywołuje skutki prawne z dniem publikacji. Trybunał nie zdecydował się na odsunięcie w czasie terminu utraty mocy obowiązującej przepisu.

3. Cele i zakres projektowanej ustawy

Mając na uwadze konieczność wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2009 r., kierując się brzmieniem sentencji wyroku oraz jego uzasadnieniem, proponuje się, aby zmiana ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa polegała na wprowadzeniu przepisów regulujących mechanizm jurydyczny, w tym także kwestie techniczne związane z możliwością złożenia korekty deklaracji i wniosku o stwierdzenie nadpłaty VAT przez byłych wspólników rozwiązanej spółki cywilnej będącej podatnikiem tego podatku. Jednocześnie mając na względzie, iż analogiczna sytuacja wystąpi w odniesieniu do podatku akcyzowego (na co zwrócił uwagę Trybunał w punkcie 1.2. uzasadnienia wyroku), wskazane jest, aby regulacje te objęły swym zakresem także stwierdzenie nadpłaty w podatku akcyzowym.

Mając powyższe na uwadze dodano przepis regulujący tryb żądania zwrotu nadpłaty przez byłych wspólników spółki cywilnej (art.75a). Dodatkowo konieczna była odpowiednia modyfikacja innych przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa regulujących tryb zwrotu nadpłaty.

4. Skutki finansowe wykonania projektowanej ustawy

Ustawa nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.